**četrtek, 8. oktober 2020**

P9_TA(2020)0256

# Nasprotovanje izvedbenemu aktu: mejne vrednosti akrilamida v nekaterih živilih za dojenčke in majhne otroke

**Resolucija Evropskega parlamenta z dne 8. oktobra 2020 o osnutku uredbe Komisije o spremembi Uredbe (ES) št. 1881/2006 glede mejnih vrednosti akrilamida v nekaterih živilih za dojenčke in majhne otroke (D067815/03 – 2020/2735(RPS))**

(2021/C 395/04)

*Evropski parlament,*

— ob upoštevanju osnutka uredbe Komisije o spremembi Uredbe (ES) št. 1881/2006 glede mejnih vrednosti akrilamida v nekaterih živilih za dojenčke in majhne otroke (D067815/03,

— ob upoštevanju Uredbe Sveta (EGS) št. 315/93 z dne 8. februarja 1993 o določitvi postopkov Skupnosti za kontaminate v hrani ([1]) in zlasti člena 2(3) Uredbe,

— ob upoštevanju Uredbe Komisije (EU) 2017/2158 z dne 20. novembra 2017 o blažilnih ukrepih in referenčnih ravneh za zmanjšanje prisotnosti akrilamida v živilih ([2]),

— ob upoštevanju znanstvenega mnenja o akrilamidu v živilih, ki ga je 30. aprila 2015 sprejel Znanstveni odbor za onesnaževala v prehranski verigi (CONTAM) pri Evropski agenciji za varnost hrane (EFSA) in je bilo objavljeno 4. junija 2015 ([3]),

— ob upoštevanju člena 5a(3)(b) Sklepa Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ([4]),

— ob upoštevanju člena 112(2), (3) in (4)(c) Poslovnika,

— ob upoštevanju predloga resolucije Odbora za okolje, javno zdravje in varnost hrane,

***Splošno***

A. ker je akrilamid spojina, ki se med pripravo živila pri visoki temperaturi, na primer pri cvrtju, praženju in pečenju tvori iz naravno prisotnih snovi prostega asparagina in sladkorjev v živilu;

B. ker so potrošniki izpostavljeni akrilamidu, ko zaužijejo industrijsko proizvedena živila, kot so čips, kruh, piškoti in kava, pa tudi doma pripravljena živila, kot sta popečen kruh ali ocvrt krompirček;

C. ker sodijo dojenčki, malčki in drugi otroci zaradi nižje telesne teže v starostno skupino, ki mu je najbolj izpostavljena in je zato še posebej ranljiva; ker je znano, da imajo otroci zaradi večjega razmerja med jetri in telesno težo hitrejšo presnovo, kar pomeni, da se verjetno pri njih hitreje tvori glicidamid (metabolit akrilamida, ki nastane z biotransformacijo), to pa še povečuje možnost za strupenost akrilamida pri otrocih ([5]);

([1]) UL L 37, 13.2.1993, str. 1.
([2]) UL L 304, 21.11.2017, str. 24.
([3]) EFSA Journal 2015; 13(6):4104, http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4104.
([4]) UL L 184, 17.7.1999, str. 23.
([5]) Glej Erkekoğlu, P., Baydar, T., „Toxicity of acrylamide and evaluation of its exposure in baby foods“, *Nutrition Research Reviews*, zvezek 23, št. 2, December 2010, str. 323-333, https://doi.org/10.1017/S0954422410000211.

***Pomisleki glede varnosti***

D. ker je akrilamid v skladu z usklajenim razvrščanjem in označevanjem (CLP00), odobrenim na ravni Unije, strupen pri zaužitju, lahko povzroči genetske okvare, lahko povzroči raka, pri dolgotrajni ali ponavljajoči izpostavljenosti povzroči poškodbe organov, je škodljiv v stiku s kožo, povzroča hudo draženje oči, je zdravju škodljiv pri vdihavanju, naj bi bil škodljiv za plodnost, povzroča draženje kože in lahko povzroči alergijsko reakcijo na koži; ker so poleg tega družbe pri razvrstitvi, ki so jo predložile Evropski agenciji za kemikalije (ECHA) v okviru postopkov registracije, to snov opredelile kot snov, pri kateri obstaja sum, da škoduje plodnosti ali nerojenemu otroku ([6]);

E. ker je bila poleg tega opažena degeneracija perifernega živčevja in živčnih končičev v nekaterih predelih možganov, ki sodelujejo pri spominu, učenju in kognitivnih funkcijah ([7]);

F. ker je odbor CONTAM v znanstvenem mnenju z dne 30. aprila 2015 o akrilamidu v živilih ([8]) na podlagi vseh razpoložljivih podatkov ugotovil štiri možne kritične končne točke za strupenost akrilamida, in sicer nevrotoksičnost, vpliv na plodnost pri moških, strupenost za razvoj in rakotvornost; ker je ta odbor ugotovil tudi, da je akrilamid mutagen za zarodne celice in da zaenkrat še nimamo postopka za oceno tveganja z uporabo te končne točke; ker je ta odbor natančneje potrdil predhodne ocene, da se lahko zaradi akrilamida v živilih poveča tveganje za razvoj raka pri potrošnikih vseh starostnih skupin;

G. ker je bila strupenost akrilamida ugotovljena že leta 2002 v skupnem poročilu FAO/SZO ([9]); ker je Mednarodna agencija za raziskave raka akrilamid razvrstila med snovi, ki verjetno povzročajo raka pri ljudeh ([10]), v okviru nacionalnega programa ZDA za toksikologijo pa je bil uvrščen med snovi, za katere se razumno pričakuje, da povzročajo raka pri ljudeh ([11]), medtem ko ga je agencija ZDA za varstvo okolja razvrstila med snovi, ki morda povzročajo raka pri ljudeh ([12]);

H. ker v več znanstvenih študijah ([13]) navajajo, da akrilamid povzroča endokrine motnje, kar je nujno treba preučiti;

---

([6]) ECHA Substance Infocard for Acrylamide, https://echa.europa.eu/de/substance-information/-/substanceinfo/100.001.067?_disssubsinfo_WAR_disssubsinfoportlet_backURL=https%3A%2F%2Fecha.europa.eu%2Fhome%3Fp_p_id%3Ddisssimplesearchhomepage_WAR_disssearchportlet%26p_p_lifecycle%3D0%26p_p_state%3Dnormal%26p_p_mode%3Dview%26p_p_col_id%3Dcolumn-1%26p_p_col_count%3D2%26_disssimplesearchhomepage_WAR_disssearchportlet_sessionCriteriaId%3D. Glej tudi povzetek agencije ECHA o klasifikaciji in označevanju https://echa.europa.eu/sl/information-on-chemicals/cl-inventory-database/-/discli/details/104230: (domnevno) rakotvoren iz skupine 1B, (domnevno) mutagen iz skupine 1b, obstaja sum, da je strupen za razmnoževanje iz skupine 2, povzroča preobčutljivost za kožo iz kategorije 1 ter STOT 1 (specifična strupenost za ciljne organe 1 – pri ponavljajoči izpostavljenosti prizadene živčni sistem).

([7]) Povzetek in sklepi s 64. seje skupnega strokovnega odbora FAO/SZO za aditive za živila, ki je potekala od 8. do 17. februarja 2005, http://www.fao.org/3/a-at877e.pdf. Gl. tudi Matoso, V., Bargi-Souza, P., Ivanski, F., Romano, M.A., Romano, R.M., „Acrylamide: A review about its toxic effects in the light of Developmental Origin of Health and Disease (DOHaD) concept“, *Food Chemistry*, 15. junij 2019;283:422-430, https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/30722893/.

([8]) EFSA Journal 2015; 13(6):4104, http://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4104.

([9]) Poročilo o skupnem posvetovanju FAO/SZO, „Health Implications of Acrylamide in Food“ (Posledice akrilamida v živilih na zdravje), 25.–27. junija 2002, https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/42563/9241562188.pdf?sequence=1.

([10]) „IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans“, Some Industrial Chemicals, IARC, Lyon, France, 1994, https://publications.iarc.fr/Book-And-Report-Series/Iarc-Monographs-On-The-Identification-Of-Carcinogenic-Hazards-To-Humans/Some-Industrial-Chemicals-1994. Glej tudi Zhivagui, M., Ng, A.W.T., Ardin, M., et al., „Experimental and pan-cancer genome analyses reveal widespread contribution of acrylamide exposure to carcinogenesis in humans“, Genome Research, 2019; 29 (4):521-531, https://www.iarc.fr/wp-content/uploads/2019/03/pr267_E.pdf.

([11]) Report on Carcinogens, Acrylamide, National Toxicology Program, Department of Health and Human Services, Fourteenth Edition 2016, https://ntp.niehs.nih.gov/ntp/roc/content/profiles/acrylamide.pdf.

([12]) Toxicological review of Acrylamide (CAS No. 79-06-1), March 2010, U.S. Environmental Protection Agency, Washington, DC, https://nepis.epa.gov/Exe/ZyPDF.cgi/P1006QL0.PDF?Dockey=P1006QL0.PDF.

([13]) Matoso, V., Bargi-Souza, P., Ivanski, F., Roman, M.A., Romana, R.M., „Acrylamide: A review about its toxic effects in the light of Developmental Origin of Health and Disease (DOHaD) concept“, Food Chemistry 283 (2019) 422-430, https://www2.unicentro.br/ppgvet/files/2019/11/3-Acrylamide-A-review-about-its-toxic-effects-in-the-light-of-Developmental-Origin-of-Health-and-Disease-DOHaD-concept.pdf?x26325, Kassotis, C.D., et al., „Endocrine-Disrupting Activity of Hydraulic Fracturing Chemicals and Adverse Health Outcomes After Prenatal Exposure in Male Mice“, *Endocrinology*, december 2015, 156(12):4458–4473, https://academic.oup.com/endo/article/156/12/4458/2422671, Hamdy, S.M., Bakeer, H.M., Eskander, E.F., Sayed, O.N., „Effect of acrylamide on some hormones and endocrine tissues in male rats“, Human & Experimental Toxicology 2012, 31(5):, 483-91, https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0960327111417267.

**četrtek, 8. oktober 2020**

***Previdnostno načelo***

I. ker člen 191(2) Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) določa previdnostno načelo kot eno temeljnih načel Unije;

J. ker je v členu 168(1) PDEU navedeno, da se pri opredeljevanju in izvajanju vseh politik in dejavnosti Unije zagotavlja visoka raven varovanja zdravja ljudi;

***Posebne pravne zahteve***

K. ker člen 2(1) in (2) Uredbe (EGS) št. 315/93 določa, da se živilo, ki vsebuje onesnaževalec v količini, ki s stališča javnega zdravja in zlasti toksikološko ni sprejemljiva, ne sme dajati v promet in da morajo biti vsebnosti onesnaževalcev tako nizke, kot jih je mogoče razumno dosegati z dobro prakso v vseh fazah proizvodnje hrane;

L. ker morajo nosilci živilske dejavnosti v skladu z Uredbo (EU) 2017/2158 uporabljati blažilne ukrepe in izvajati nekatere dejavnosti za zmanjšanje količine akrilamida v nekaterih živilih, da bi njegovo količino ohranili pod „referenčnimi ravnmi“, ki se uporabljajo za preverjanje učinkovitosti blažilnih ukrepov z vzorčenjem in analizo;

M. ker se referenčne ravni iz Uredbe (EU) 2017/2158 uporabljajo od aprila 2018, Komisija pa naj bi jih pregledala vsaka tri leta, prvič v treh letih od začetka uporabe te uredbe, da bi lahko določila še nižje ravni ([14]);

N. ker za več kategorij živil niso bile določene referenčne ravni, na primer za zelenjavni čips, krokete ali riževe krekerje, pri čemer nekatera od njih dokazano vsebujejo veliko količino akrilamida; ker Priporočilo Komisije (EU) 2019/1888 ([15]) vsebuje neizčrpni seznam živil, pri katerih bi bilo treba spremljati prisotnost akrilamida;

O. ker lahko Komisija v skladu s členom 2(3) Uredbe (EGS) št. 315/93 po potrebi zaradi varovanja javnega zdravja za določene onesnaževalce določi mejne vrednosti; ker mejne vrednosti za akrilamid v živilih še niso bile določene; ker je v uvodni izjavi 15 Uredbe (EU) 2017/2158 navedeno, da bi bilo treba poleg blažilnih ukrepov preučiti tudi možnost določitve mejne vrednosti akrilamida v nekaterih živilih;

***Osnutek uredbe Komisije***

P. ker je v osnutku uredbe Komisije navedeno, da je pomembno, da so ravni akrilamida v živilih tako nizke, kot je mogoče razumno doseči;

Q. ker se v osnutku uredbe predlaga določitev mejnih vrednosti le za dve zelo specifični kategoriji živil, in sicer za piškote in prepečenec za dojenčke in majhne otroke (150 μg/kg, kar ustreza veljavni referenčni ravni) in za otroško hrano, žitne kašice za dojenčke in majhne otroke, razen piškotov in prepečenca (50 μg/kg, kar je celo za 10 μg/kg več od veljavne referenčne ravni, tj. 40 μg/kg);

R. ker osnutek uredbe Komisije temelji na podatkih o pojavnosti iz obdobja 2015–2018; ker lahko razumno pričakujemo, da so proizvajalci živil doslej že vsaj dosegli referenčno vrednost, ki je bila določena pred tremi leti, če naj Uredba (EU) 2017/2158 vpliva na količino akrilamida v živilih;

***Razmere na trgu in ocena osnutka uredbe Komisije***

S. ker so raziskave, ki jih je leta 2018 opravilo 10 potrošniških organizacij po Evropi ([16]), pokazale, da vrsto živil, ki ne sodijo v kategoriji, ki ju ureja osnutek uredbe Komisije, kot so piškoti in oblati, pogosto uživajo otroci, mlajši od treh let, in da se nekatera od teh živil očitno tržijo za otroke (na primer v embalaži s podobami junakov iz risank, ki je otrokom privlačna); ker je podobno mogoče trditi za živila, kot so krekerji ali žitni kosmiči za zajtrk;

---

([14]) Člen 5 in uvodna izjava 11 Uredbe (EU) št. 2017/2158.

([15]) Priporočilo Komisije (EU) 2019/1888 z dne 7. novembra 2019 o spremljanju prisotnosti akrilamida v nekaterih živilih (UL L 290, 11.11.2019, str. 31).

([16]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf

T. ker se referenčni ravni za piškote in oblate (350 µg/kg) ter za piškote in prepečenec za dojenčke in majhne otroke (150 µg/kg) precej razlikujeta, ne da bi se starši zavedali, kako se predlagana mejna vsebnost akrilamida razlikuje;

U. ker je bilo tudi ugotovljeno, da je vsebnost akrilamida v tretjini testiranih živil iz kategorije „piškoti in oblati“ enaka ali višja kot referenčna raven in da skoraj dve tretjini piškotov in oblatov, ki naj bi jih pogosto uživali otroci, mlajši od treh let, ne bi bilo skladnih z referenčno ravnjo, določeno za kategorijo „piškoti in prepečenec za dojenčke in majhne otroke“;

V. ker je nesporno, da je mogoče z ustreznimi blažilnimi ukrepi zmanjšati pojavnost akrilamida v živilih ([17]); ker je bilo za vse kategorije živil dokazano, da je mogoče proizvajati živila z nizko vsebnostjo akrilamida ([18]);

W. ker je, kar zadeva osnutek uredbe Komisije, iz podatkov potrošniške raziskave ([19]) iz leta 2018 in podatkov o pojavnosti iz zbirke podatkov agencije EFSA iz obdobja 2015–2018 razvidno, da je velika večina proizvajalcev obeh kategorij živil enostavno dosegla nižje vrednosti od predlaganih 150 µg/kg in 50 µg/kg; ker je mogoče domnevati, da je mogoče te vrednosti doseči pri skoraj vseh živilih; ker je zato treba uvesti strožje vrednosti, da se spodbudi še večje zmanjšanje količine te snovi v živilih;

X. ker določanje mejnih vrednosti očitno olajšuje izvrševanje predpisov v zvezi z akrilamidom v državah članicah; ker je treba mejne vrednosti še vedno določati po načelu tako nizkih vsebnosti, kot jih je mogoče razumno doseči, v skladu s členom 2 Uredbe (EGS) št. 315/93;

Y. ker je nenazadnje večina proizvajalcev na trgu že enostavno dosegla vrednosti, predlagane v osnutku uredbe Komisije, in ker je dokazano, da je brez večjega truda mogoče doseči še nižje vrednosti;

***Dodatne pripombe***

Z. ker bi lahko dodatne raziskave pomagale razumeti razloge za zelo različne vrednosti akrilamida v različnih kategorijah živil in opredeliti strategije za čim večje zmanjšanje nastajanja akrilamida;

AA. ker je bistveno, da se spremlja učinkovitost predpisov v zvezi z akrilamidom; ker to pomeni, da morajo držav članice izvajati učinkovite in dovolj redne kontrole ter zbirati podatke o pojavnosti akrilamida;

AB. ker je mogoče s kampanjami obveščanja javnosti ozavestiti potrošnike o živilih z morebitno večjo vsebnostjo akrilamida in jih seznaniti, kako zmanjšati izpostavljenost tej snovi pri kuhanju;

1. nasprotuje sprejetju osnutka uredbe Komisije;

2. meni, da osnutek uredbe Komisije ni združljiv z namenom in vsebino Uredbe (EGS) št. 315/93;

3. meni, da lahko nadaljnje dovoljevanje visokih vrednosti akrilamida v živilih škoduje zdravju evropskih potrošnikov; zato meni, da je nadvse pomembno, da se zmanjšajo vrednosti akrilamida v živilih;

4. meni, da bi bilo treba predlagano mejno vrednost akrilamida za kategorijo „otroška hrana, žitne kašice za dojenčke in majhne otroke, razen piškotov in prepečenca“ določiti pod veljavno referenčno ravnjo 40 µg/kg, nikakor pa ne nad to ravnjo;

([17]) Glej Uredbo (EU) 2017/2158.
([18]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf
([19]) https://www.beuc.eu/publications/beuc-x-2019-010_more_efforts_needed_to_protect_consumers_from_acrylamide_in_food.pdf

**četrtek, 8. oktober 2020**

5. meni, da bi bilo treba predlagano mejno vrednost akrilamida za kategorijo „piškoti in prepečenec za dojenčke in majhne otroke“ določiti jasno pod veljavno referenčno ravnjo 150 µg/kg;

6. poziva Komisijo, naj določi stroge mejne vrednosti ne le za predlagani dve kategoriji živil, temveč tudi za druge kategorije, zlasti za piškote in prepečenec, ki ne sodijo v posebno kategorijo „piškoti in prepečenec za dojenčke in majhne otroke“;

7. z zanimanjem pričakuje revizijo referenčnih ravni, ki bo opravljena do aprila 2021, in njihovo znižanje; vztraja, da morajo te ravni odražati stalno zmanjševanje vsebnosti akrilamida v živilih in da se je treba ravnati po najuspešnejših udeležencih in proizvajalce spodbuditi k večjim prizadevanjem;

8. pozdravlja Priporočilo Komisije (EU) 2019/1888 z dne 7. novembra 2019 o spremljanju prisotnosti akrilamida v nekaterih živilih; vztraja, da je treba za kategorije živil, pri katerih se izkaže, da vsebujejo veliko akrilamida, hitro določiti referenčne ravni (po možnosti pa tudi mejne vrednosti);

9. poziva Komisijo in države članice, naj povečajo raziskave o nastajanju akrilamida v živilih, da bo mogoče opredeliti strategije za zmanjšanje njegovega nastajanja; poziva jih tudi, naj spodbudijo raziskave o tem, ali morebiti akrilamid in glicidamid delujeta kot endokrina motilca;

10. poziva države članice, naj povečajo svoje zmogljivosti za nadzor živil in spremljajo učinkovitost predpisov v zvezi z akrilamidom ter naj spremljajo in objavljajo podatke o prisotnosti akrilamida ter jih posredujejo agenciji EFSA;

11. poziva Komisijo in države članice, naj javnost obveščajo o kategorijah živil z morebitno višjo vsebnostjo akrilamida in o tem, kako je mogoče zmanjšati izpostavljenost tej snovi pri kuhanju;

12. poziva Komisijo, naj umakne osnutek uredbe in odboru predloži novega;

13. naroči svojemu predsedniku, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.